

B e s z á m o l ó

a Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács 2002. évi tevékenységéről

1. Változások a Tanács testületének és titkárságának összetételében

A delegáló kormányzati szervnél viselt tisztség megszűnése, illetve felmentés és új tanácsstag delegálása következtében megszűnt Sik Zoltán, dr. Hamzsa Béla és dr. László Péter Tanácsban viselt tagsága.

A gazdasági és közlekedési miniszter kinevezése folytán 2002. október 1-jei hatállyal a Tanács tagjává váltak:

- dr. Nikodémus Antal, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium Technológiai Főosztályának vezetője,
- dr. Szász Péter, az Informatikai és Hírközlési Minisztérium Közigazgatási Államtitkári Titkárság vezetője,
- Szitáné dr. Kazai Ágnes, az Oktatási Minisztérium Kutatás-fejlesztési Helyettes Államtitkári Titkárság főosztályvezetője.

A Magyar Szabadalmi Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) elnöke 2002. június 1-jei hatállyal a Tanács titkárságának tanácsadó-jává nevezte ki dr. Penyigey Krisztina kormányzati főtisztviselőt.

2. Az elvégzett munka összefoglaló áttekintése

A Tanács munkáját az ügyrendnek megfelelően, az 1/2002. (I.31.) sz. testületi ülésen elfogadott és a Hivatal elnöke által jóváhagyott Munkatervben (a továbbiakban: Munkaterv; 1. melléklet) foglalt feladatok teljesítése érdekében végezte. A Munkaterv mellékletét képező ülésrend az év folyamán aktualizálásra került (2. melléklet).

A 2002. évben hat alkalommal (január 31-dikén, február 28-dikán, április 25-dikén, május 29-dikén, október 31-dikén és november 28-dikán) tartott a Tanács testületi ülést, ami megfelelt az ügyrend szerinti gyakoriságnak.

A Munkaterv 1-3. pontjai körében – nevezetesen az Európai Szabadalmi Egyezményhez (EPC) történő csatlakozással kapcsolatos jogalkotásra és gazdasági hatáselemzésre, valamint az új növényfajták oltalmára létesült Nemzetközi Egyezmény (UPOV) 1991. évi szövegének hazai érvényesítésére vonatkozóan – a Tanács egyetlen állásfoglalást fogadott el. Az EPC-hez történő csatlakozás előkészítésével kapcsolatos jogalkotásról – a normaszövegek egyeztetése körében – egy további állásfoglalás elfogadására is sor került. A Tanács állásfoglalást fogadott el a munkaterv 5., 7. és 8. pontja szerinti – nevezetesen az új Polgári Törvénykönyv koncepciójával, a jogi képviselő szabályaival és az elektronikus kereskedelem szerzői jogi és iparjogvédelmi vonatkozásaival kapcsolatos – feladatok teljesítése során is. A Munkaterv 12. pontja szerinti témában a Tanács érdemi javaslatot fogadott el a védjegyek fogyasztóvédelmi szerepének érvényesülésével kapcsolatban. A Munkaterv 13. pontja szerint – a Nemzeti

Audiovizuális Archívum (a továbbiakban: NAVA) felállítására vonatkozó feladattal kapcsolatban – a Tanács meghallgatta és elfogadta a témában részére adott tájékoztatást.

Az iparjogvédelmi fórumrendszer továbbfejlesztése (Munkaterv 6. pont) tárgyában 2001-ben megkezdett munka folytatására a tárgyévben nem került sor. Az előkészítés stádiumába jutott el a földrajzi árujelzők oltalmi rendszerének továbbfejlesztésére és a szellemi tulajdonvédelmi jogérvényesítés hatékonyságának javítására a Munkaterv 10. és 11. pontjában meghatározott feladat. A szerzői jognak a magyar gazdaságban érvényesülő szerepére vonatkozó, a Munkaterv 9. pontjában meghatározott feladat teljesítése egészében áthúzódik a 2003. évre.

Az év folyamán a Tanács által elfogadott állásfoglalások az iparjogvédelmet és a szerzői jogot egyaránt érintő, a hazai szellemi tulajdon védelmének fejlődése szempontjából kiemelkedő, stratégiai jelentőségű kérdésekre vonatkoztak.

3. Beszámoló az egyes munkatervi feladatokról

3.1 – 3.2 Az év feladati közül kiemelkedett az EPC-hez történő csatlakozással kapcsolatos törvényalkotásban való közreműködés. E feladat mindenek előtt a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvénynek (Szt.) a csatlakozás kapcsán időszzerűvé vált átfogó felülvizsgálatára vonatkozó koncepcionális kérdésekben igényelt a Tanács részéről állásfoglalást. Ezzel párhuzamosan kellett megvizsgálni az UPOV 1991. évi szövegének hazai érvényesítésére irányuló jogalkotás előkészületeivel kapcsolatos kérdéseket (a témával a Tanács a 2001. évben már foglalkozott).

A Hivatal kodifikációs munkacsoportja által kidolgozott törvénytervezet és az egyéb munkaanyagok megtárgyalásának eredményeként a Tanács állásfoglalásában (3. melléklet) egyetértett azzal, hogy Magyarország 2003. január 1-jei hatállyal csatlakozzon az EPC-hez és az UPOV 1991. évi szövegéhez, valamint azzal is, hogy egyidejűleg hatályba lépjenek az ehhez szükséges jogszabályi intézkedések. A Tanács mind szerkezetében, mind tartalmában megfelelőnek tartotta az előzetes normaszöveg tervezetét, különösen az EPC-hez történő illeszkedést megteremtő rendelkezéseknek az Szt-ben történő elhelyezését, illetve az európai szabadalmi bejelentés nemzeti bejelentéssé való átalakíthatóságára, az ún. „párhuzamos oltalom” megengedhetőségére vonatkozó rendelkezéseket, továbbá helyeselte a tervezet azon rendelkezéseit, amelyek célja a tételes jogi összhang megteremtése a biotechnológiai találmányokkal kapcsolatos európai irányelvvel. (A tervezet az utóbbi vonatkozásban megfelelt a Tanács e tárgyban 2001. év folyamán elfogadott javaslatának is.)

Az UPOV 1991. évi szövegének hazai érvényesítését illetően is egyetértett a Tanács a tervezettel, amely a növényfajták oltalmára vonatkozó külön részt iktatott az Szt-be, és szükségesnek tartotta a Hivatal és az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet közti feladatmegosztás fenntartását is.

Mínt hogy a szóban forgó törvényalkotás kivételes jelentőségére figyelemmel a Tanács ezt indokoltnak tartotta, egy további alkalommal ismételen sor került az Szt. tervezetének véleményezésére, ezúttal a jogszabályi rendelkezések szövegének megvitatására. A Tanács erre vonatkozó állásfoglalásában (3. melléklet) megállapította, hogy a tervezet kellően érvényesíti a szabályozás koncepcionális kérdéseivel kapcsolatban korábban megfogalmazott szempontokat, továbbá javasolta a Hivatal elnökének a Tanács konkrét javaslatainak

érvényesítését mind a szabályozás tartalmát, mind bizonyos szövegezési, szerkesztési kérdéseket illetően.

Az Országgyűlés 2002. november 5-dikei ülésnapján elfogadta a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény módosításáról szóló 2002. évi XXXIX. törvényt, amely 2003. január 1-jén lépett hatályba.

3.2 Az EPC-hez történő csatlakozás várható gazdasági hatásait a Tanács – a megbízásából az Ipargazdasági Kutató és Tanácsadó Kft. által készített tanulmány alapján – vitatta meg. A szóban forgó hatásokat több szempontból – így különösen a kis- és közepes vállalkozásokra gyakorolt hatások, a K+F források alakulása és igénybe vétele, a szabadalmi ügyvivői tevékenység, a szabadalmi bejelentések költségeinek alakulása – megvizsgálva a Tanács (ugyancsak a 3. melléklet szerinti állásfoglalásában) úgy ítélte meg, hogy a csatlakozás nem jár számottevő és el nem hárítható gazdasági hátrányokkal. Ugyanakkor a Tanács is szükségesnek tartotta, hogy a gazdasági élet szereplői, köztük a kis- és közepes vállalkozások megfelelően előkészített cselekvési program alapján kapjanak segítséget a csatlakozásra történő felkészülésben.

Ez a felfogás tükröződött a Kormány részére a magyar szabadalmi rendszer európai integrációjáról szóló előterjesztésnek a kis- és közepes vállalkozásokat érintő intézkedések fontosságát bemutató részében. Ennek eredményeként került sor a kis- és közepes vállalkozások iparjogvédelmi tevékenységének erősítését célzó átfogó intézkedési terv összeállításáról szóló 2259/2002. (IX.4.) Korm. határozat meghozatalára.

3.3 Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója az 1009/2002. (I.31.) Korm. határozat értelmében került közzétételre a Magyar Közlöny 2002. január 31-dikei 15. számában. A Tanács Munkaterve alapján és a közzétételben foglalt felhívással egyezően, előrehozott ülésen vitatta meg a koncepcióval összefüggő szellemi tulajdonvédelmi kérdéseket. A vita alapjául a koncepció, valamint a témában publikált, illetve a Tanács tagjai által kidolgozott tanulmányok, illetve észrevételek szolgáltak. A Tanács testületi ülésén meghívottként részt vett a Polgári Jogi Kodifikációs Főbizottság elnöke is, aki a Ptk. reformjának sikeres végrehajtásában fontosnak ítélte a Tanács és a hasonló szakmai fórumok közreműködését, és összefoglaló tájékoztatást adott a reform eddigi és várható munkálatairól.

A Tanács egyetértett a koncepcióval annyiban, hogy az új Ptk. – hasonlóan a hatályos szabályozáshoz – csupán a legáltalánosabb polgári jogi rendelkezéseket tartalmazza az iparjogvédelemmel, valamint a szerzői jog körébe tartozó szellemi alkotásokkal, egyéb teljesítményekkel kapcsolatban, a további szabályozás pedig a jogintézményenként megalkotott külön törvények feladata maradjon. Az elfogadott állásfoglalás (5. melléklet) szerint azonban a Tanács szükségesnek tartja a hatályos szabályozás tartalmi korszerűsítését, továbbá megítélése szerint változtatni kell az iparjogvédelmi és szerzői jogi rendelkezések rendszerbeli elhelyezésén a Ptk. szerkezetén belül (e jogok kettős – személyiségi és vagyoni jogi – természetének megfelelően). A Tanács az általános nemzetközi tendenciára és a legújabb hazai jogszabályokra hivatkozva szorgalmazta a „szellemi tulajdon” kifejezés bevezetését az iparjogvédelem és a szerzői jog gyűjtőfogalmaként. A Tanács a koncepció újabb változatát is meg kívánja vitatni.

3.4 Az Európai Unióhoz történő csatlakozásra való felkészülés szükségessé tette a szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Szüt.) módosítását, az EK-Szerződésnek a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadságát biztosító rendelkezéseivel való összhang megteremtése céljából.

A Tanács megvitatta a Szüt. módosításáról szóló törvénytervezetet, tekintetbe véve a közösségi jogi háttér és az egyes tagállamok ügyvivői tevékenységet érintő szabályainak feltárása céljából készült tanulmányokat is. A Tanács álláspontja kialakítása során figyelembe vette azt a fontos célt, hogy a Szüt. módosítása során szükséges a hazai szabadalmi ügyvivői kar és ezen keresztül az ügyfelek érdekeinek védelme; ezért a közösségi szabályozás alkotta kereteken belül a lehető legnagyobb mozgásteret kell biztosítani a magyar szabadalmi ügyvivők számára. A törvénytervezettel egyetértő állásfoglalásában (6. melléklet) a Tanács kifejezetten támogatta ezt a célkitűzést, lényegesnek tartva azt is, hogy a Szüt. harmonizációs igényű módosításai az EU csatlakozással egyidejűleg lépjenek hatályba. A Tanács egyetértett a Szüt. egyéb okból indokolt – a tervezetben megfogalmazott – módosításaival is, és különböző szövegezési és szerkesztési észrevételeket is megfogalmazott.

A Szüt. módosításáról a Kormány részére készült előterjesztés és törvénytervezet megfelel a Tanács állásfoglalásában megfogalmazott javaslatoknak.

3.5 A védjegyek fogyasztóvédelmi szerepének érvényesülésével a Tanács egy, a témáról a kijelölt tanács tag által készített tanulmány alapján foglalkozott. A tanulmány a jogi alapok és hazai joggyakorlat bemutatásán túlmenően összefoglalta annak a tényfeltáró vizsgálatnak az eredményeit is, amelyet a Gazdasági Minisztérium Jogi Főosztálya végzett 57 vállalathoz intézett, a hivatkozott jogi normák érvényesülésére vonatkozó kérdőíves felméréssel.

A Tanács egyetértett a tanulmányban foglaltakkal. A tanulmány megvitatásának eredményeként elfogadott javaslatában (7. melléklet) a Tanács javasolta a Hivatal elnökének néhány szempont figyelembevételét a hatósági jogalkalmazás, illetve a védjegy törvény EU-csatlakozásunk kapcsán esedékes módosításának előkészítése során.

3.6 Az elektronikus kereskedelem szerzői jogi és iparjogvédelmi kapcsolódásairól a Tanács – a kijelölt tanács tag tárgyra vonatkozó tanulmánya alapján – fogadott el állásfoglalást (8. melléklet). A tanulmány alapos elemzést nyújt az elektronikus kereskedelmi törvény, valamint a szerzői jogi és az iparjogvédelmi szabályok kapcsolatáról, és előremutató továbbfejlesztési javaslatokat is tartalmaz.

A Tanács egyetértve a tanulmányban foglaltakkal, elvi megállapításokat tett az elektronikus kereskedelem és annak szabályozása, valamint az iparjogvédelem, a szerzői jog közti kapcsolódási pontok jelenlegi helyzetére vonatkozóan, továbbá a jogi szabályozás továbbfejlesztésére szempontokat fogalmazott meg a Hivatal elnöke számára.

3.7 A NAVA létrehozásának terve az audiovizuális kulturális örökség megőrzését célozza. A NAVA projekt összefügg az európai audiovizuális örökség megóvására az Európa Tanács által 2001. szeptember 19-dikén elfogadott Európai Egyezményrel, amelynek Magyarország által történő ratifikációja folyamatban van, továbbá az információs társadalomban a szerzői és

szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelvvel is. A projekt jogi háttérét a „NAVA-törvény” hivatott megteremteni.

A Tanács a NAVA projektről a Magyar Országgyűlés Informatikai és Távközlési Bizottsága számára a projekt vezetője által készített írásbeli tájékoztató, valamint a Hivatal Szerzői Jogi és Jogharmozációs Osztályának vezetője által „a NAVA működésével és tevékenységével felmerülő szerzői jogi és szomszédos jogi kérdések” címmel készített (később az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2002. évi decemberi számában megjelent) tanulmány, továbbá a projektvezetőnek a testületi ülésen adott szóbeli információja alapján folytatott eszmecsere.

A tájékoztatás és a kapcsolódó szerzői jogi kérdések megvitatása alapján a Tanács fontosnak tartotta az audiovizuális archívum létrehozását, valamint célszerűnek ítélte, hogy a Hivatal elnöke e projekt megvalósításában az illetékes tárcákkal együttműködést kezdeményezzen. A Tanács a témával – különösen a NAVA törvény tervezetének véleményezése kapcsán – tovább kíván foglalkozni.

4. A munkavégzés módja

A Tanács munkája során érvényesültek az ügyrend előírásai. A munkaanyagokat az elkészítésükre felkért tagok színvonalasan elkészítették; a testületi ülések dokumentációjának összeállítása, a kapcsolattartás a tagok és a Tanács elnöke, valamint a Titkárság között, az ülések napirendjének megállapítása és célszerűen zajlott.

A testületi ülések – az ügyrend előírásainak figyelembevételével – minden alkalommal határozatképesek voltak. A tagok aktívan részt vettek a testületi üléseken folyó szakmai vitákban, és az így kibontakozó alkotó együttgondolkodás eredményeként minden kérdésben konszenzussal alakult ki a Tanács testületi véleménye.

5. Egyéb szakmai kérdések

A Tanács testületi ülésein a Hivatal elnöke és elnökhelyettesei több ízben adtak tájékoztatást a Hivatal tevékenységéről és annak eredményeiről, a hazai jogalkotásról, különösen a Tanács által megvitatott jogszabálytervezetek elfogadásáról, az EPC-hez és az Európa Unióhoz történő csatlakozás előkészületeiről, továbbá a nemzetközi együttműködés fontos eseményeiről. E tájékoztatások és a testületi üléseken zajló eszmecserek hasznosnak bizonyultak a különböző szakterületekről résztvevő tanácstagok szellemi tulajdonra vonatkozó ismereteinek folyamatos bővítése szempontjából.

6. A Tanács gazdálkodása

A Tanács tevékenységét a Hivatal belső költségvetésében erre a célra meghatározott keretek felhasználásával folytatta. A Hivatal elnöke által a tanácstagok részére megállapított tiszteltdíjak átutalása havonta, rendszeresen megtörtént. Az előző évek tanulságai alapján célszerűnek látszik a tiszteletdíj megállapításának alapjául szolgáló szempontok

felülvizsgálata, s annak eredményeként a 2003. évre szólóan az érdemi munkaanyagok kidolgozásában való részvételhez igazodó díjazás bevezetése. Jobban kell élni továbbá a hazai és külföldi szakmai programokon való részvételre biztosított lehetőségekkel.

7. Összegzés

A Tanács 2002. évi munkája a kifejtettek tükrében eredményesnek mondható, és megfelelően hozzájárult a szellemi tulajdonvédelmi jogalkotás megalapozásához, továbbá egyes javaslatokkal a szellemi tulajdonvédelmi stratégia alakításához is.

A 2003. évben a jogszabálytervezetek véleményezése és verifikációja mellett nagyobb súllyal kell foglalkozni a szellemi tulajdon védelmének fejlesztését érintő koncepciókhoz szükséges önálló elemzések és tanulmányok kidolgozásával.

Budapest, 2003. február 17.

Dr. Vékás Gusztáv
a Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács
elnöke

Melléklet: 8 db